

KRZYSZTOF LIEDEL

BEZPIECZEŃSTWO W CENTRACH HANDLOWYCH

SHOPPING CENTRE SAFETY

Chociaż centra handlowe są bezpieczne, to konieczna jest koordynacja działań w celu wypracowania odpowiednich procedur w sytuacji zagrożenia.

Shopping centre management companies are making every effort to ensure that their galleries are among the safest places you could possibly visit.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat jednym z tych zjawisk, które większość społeczeństwa traktuje jako swoistą „katastrofę naturalną”, coś co się może zdarzyć, ale „na pewno komuś innemu, a nie mnie” stało się zagrożenie atakiem terrorystycznym. Trzeba jednak pamiętać o tym, że zdarzenia z udziałem tak zwanych „aktywnych strzelców” to nie tylko oznaka obecności zagrożenia terrorystycznego.

Aktywny strzelec nie musi bowiem być powiązany z organizacją terrorystyczną, nie musi być też samotnym wilkiem. Zagrożenie tego typu może być wynikiem traumy społecznej albo też mieć źródła psychopatologiczne. Im większa zaś różnorodność potencjalnych źródeł, tym większe staje się prawdopodobieństwo realizacji ataku uzbrojonego napastnika w niechronionym lub słabo chronionym miejscu publicznym, w którym przebywa wiele osób.

In recent decades terrorist attacks have come to be regarded in much the same way as natural disasters: a fact of life, but one that strikes someone else – it'll never be me. Yet for all that, it's worth bearing in mind that not all events involving so-called active shooters are linked to terror threats.

An active shooter does not necessarily have to be associated with a terrorist organization, nor does he have to be a lone wolf: history has shown that many shooters are either socially traumatized or suffering from a mental illness – and the more reasons there are for a shooting, so grows the potential for an attack on an unprotected or poorly guarded public place. Examples of mass shootings or other such attacks have become more frequent in the modern world.

Guidelines for how to behave in an active shooter attack are thus an important tool for protecting people's

Współczesny świat stawał się areną masowych strzelanin lub ataków z użyciem niebezpiecznych narzędzi innych niż broń palna.

Zasady zachowania w sytuacji zagrożenia atakiem aktywnego strzelca stają się zatem jednym z istotnych narzędzi służących ochronie bezpieczeństwa osobistego osób przebywających w miejscach, mogących stać się areną tego rodzaju wydarzeń. Unikanie całkowite takich ryzyk w przypadku centrów handlowych wydaje się bowiem nie wchodzić w rachubę, skoro spotkać się z zagrożeniem można zarówno w szkole, kinie, więzieniu, jak i prywatnej firmie.

AKTYWNY STRZELEC – JAK PRZETRWAĆ?

Podstawowy algorytm zalecanych zachowań przyjmuje dwie podstawowe formy rekomendowane przez odpowiednie instytucje i rządy na świecie.

personal safety in places where such an event could occur. Completely avoiding such risks at shopping centres does not really seem to be likely given that you can encounter such threats at school and in cinemas, prisons and private companies.

HOW CAN YOU SURVIVE AN ATTACK BY AN ACTIVE SHOOTER?

There are two basic responses that are recommended by institutions and

**UCIEKAJ,
UKRYJ SIĘ,
POWIADOM
RUN, HIDE,
TELL**

Model pierwszy, który silnie związany jest z europejską kulturą prawną, zdaje się podkreślać wyłączność państwa jeśli chodzi o zwalczanie zagrożenia. Stanowi on bowiem, że potencjalna ofiara powinna zachować się według zasady: „uciekaj - ukryj się - powiadom”. Taki model zachowania preferowany jest przez służby brytyjskie. Policja tego kraju informuje bowiem obywateli w materiałach informacyjnych i szkoleniowych o tym, że w sytuacji zagrożenia należy:

governments. The first model, which is strongly associated with European legal culture, appears to emphasize that it is exclusively the state that is responsible for fighting such threats. Therefore, potential victims are expected to behave according to the principle of “run, hide, tell”. This model of behavior is preferred by British law enforcement. Using informational and training materials, the police teach citizens that in the event of a threat they should:

nym zbudować odpowiedniego poziomu desperacji i determinacji - taki jest cel wykorzystanych w zaleceniach sformułowań. Mówią one bowiem wyraźnie, że choć walczyć należy jedynie w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia, to należy wtedy wykazać się fizyczną agresją i zrobić wszystko co możliwe, aby odebrać napastnikowi możliwość działania. Zalecenia dotyczące zasad zachowania, których przestrzeganie jest niezbędne w sytuacji ataku aktywnego strzelca przekazywane są w krajach dotkniętych tego rodzaju zagrożenia nie tylko przez agendy państwowe. Jest to element procesu podnoszenia świadomości obywateli - stanowiąc nie tylko filtr rzeczywistości, ale i istotny komponent w komunikacji ze społeczeństwem, mogą stać się cennym sojusznikiem.

Przykładem tego rodzaju przewodników może być ten przygotowany przez amerykańską stację ABC, obejmujący 11 wskazówek postępowania w wypadku ataku aktywnego strzelca, składający się na szczegółową procedurę reagowania. Obejmuje on:

1. Przygotowanie: bycie gotowym pozwala na ograniczenie fizjologicznych skutków neurologicznych reakcji „uciekaj albo walcz”, co pozwala na ograniczenie jej skutków takich jak tunelowe widzenie, czy zakłócenia słuchowe dzięki wypracowanej podczas ćwiczeń pamięci mięśniowej.
2. Ucieczka - i zabranie ze sobą innych: szczególnie, jeśli istnieje ze strony osoby przygotowanej możliwość wykorzystania posiadanej wiedzy i umiejętności dla ocalenia swojego i cudzego życia (jednak odpowiedzialność za innych należy brać jedynie, gdy nie zagraża to naszemu życiu).
3. Zostaw komórkę: i inne rzeczy - najważniejsze jest życie i zdrowie ludzi.
4. Nie możesz uciec? Ukryj się: i zablokuj jak najlepiej drzwi - 2-3 minuty w takiej sytuacji to dużo czasu, a im bardziej opóźnisz wejście aktywnego strzelca do pomieszczenia-kryjówki, tym większe szanse na przybycie służb i akcję ratunkową.
5. Wycisz telefon komórkowy, skontaktuj się z władzami przez linię naziemną.
6. Skorzystaj z linii naziemnej: nawet jeśli upuścisz telefon lub nie będziesz miał możliwości dalszego prowadzenia rozmowy, policja łatwiej zidentyfikuje miejsce kryzysu.
7. Walcz: wykorzystaj każde dostępne narzędzie, całą siłę i agresję jaką posiadasz - pamiętaj, że walczysz o życie.
8. Zapomnij o ranach, walcz: większość postrzelonych osób przeżywa, staraj

threat to life, it's recommended that individuals who find themselves in danger should demonstrate physical aggression and do everything possible to remove the attacker's ability to act. Recommendations regarding how people should behave in case of an active shooter attack are not just provided by state agencies in countries affected by this type of threat: the media also has an important role to play when it comes to raising awareness among the public and communicating such messages. The television network ABC is a good example of this: their detailed guidelines¹ include eleven tips on how to react:

1. Prepare: being ready allows you to limit the physiological effects of your fight or flight response, thus limiting side-effects such as tunnel vision or auditory distortion.
2. Run and take others with you: especially if you have the knowledge and skills to save your own life and the lives of others (but look out for others only if this does not jeopardize your own chances of survival).
3. Leave your mobile phone and other items: people's lives and health are the priority.
4. Can't run? Hide: and lock the door as best as possible - two or three minutes in such a situation is a long time, and the longer you keep the active shooter from entering your hiding place, the more time law enforcement and rescue services will have to get there.
5. Silence your mobile phone and, if possible, use a landline to contact the authorities.
6. Use a landline: even if you drop the phone or are unable to continue talking, the police will be able to determine your location.
7. Fight: use every available tool and all the strength and aggression you have - remember that you are fighting for your life.
8. Forget about getting shot - fight: most shooting victims survive, so remember this and fight. Doing so buys you time until the police arrive.
9. Aim high: the attacker's hands and weapon should be your target; if you are unable to neutralize them, aim for the eyes, face, shoulders and neck.
10. Fight as a group: if there are more people fighting back, they can distract the attacker; use your collective strength and mob mentality to your advantage.
11. Whatever you do, do something:

Przetrwac Survive

RUN
Biec w kierunku bezpiecznego miejsca - stanowi to znacznie lepsze rozwiązanie, niż poddać się lub negocjowanie. Jeśli nie ma dokąd uciec, należy...

RUN
Run to a place of safety. This is a far better option than to surrender or negotiate. If there's nowhere to go, then...

HIDE
Lepiej schować się, niż doprowadzić do konfrontacji. Należy pamiętać o wyłączeniu dźwięku i wibracji w telefonie. Zabarykadyj wejście do schronienia. Jeśli możesz...

HIDE
It's better to hide than to confront. Remember to turn your phone to silent. Barricade yourself in if you can. Then finally and only when it is safe to do so...

TELL
Poinformuj policję dzwoniąc na 997.

TELL
Tell the police by calling 997.

Przedstawiony zestaw zachowań, choć pozbawiony szczegółów, wskazuje na najważniejsze elementy zachowania, o których należy pamiętać w sytuacji zagrożenia. Pierwsze dwa spośród nich mają charakter uniwersalny - występują również w drugim modelu zachowania, który określić można mianem amerykańskiego. Ten drugi uwzględni bowiem jedną różnicę - jego ostatnim zaleceniem jest polecenie - jeśli nie masz innego wyjścia - walcz. Zalecenie to obecne jest tak w materiałach Federalnego Biura Śledczego, jak i innych materiałach udostępnianych obywatelom przez amerykański Departament Bezpieczeństwa Wewnętrznego - ale i przez służby stanowe. Trzeba podkreślić, że zalecenie dotyczące komponentu „walki” jest sformułowane w specyficzny sposób. Choć bowiem nie sposób na poziomie wyłącznie werbal-

Although lacking in detail, these guidelines indicate the most important behavioral aspects to keep in mind when in danger. The first two are universal: they are also part of the second behavioral model, which can be called the American model. This second option has one key difference: if you have no other choice, then the last recommendation is to fight. This recommendation can also be found in materials published by the Federal Bureau of Investigation and in other materials available to the public through the US Department of Homeland Security, as well as from state law enforcement agencies. It should be noted that the recommendation to fight has been formulated in a particular way. Although there is no established definition of what constitutes a direct

Ataki aktywnego strzelca Active shooter assaults

NAZWISKO/NAME	ZABICI/ KILLED	RANNI/ INJURED	MIEJSCE/PLACE	CZAS/TIME
Ali Sonboly	10	35	Monachium, stacja metra Olympia-Einkaufszentrum/ Munich, Olympia-Einkaufszentrum metro station	22.07.2016
Omar Mir Seddique Mateen	50	53	1912 S. Orange Avenue, Orlando, Florida (USA)/ 1912 S. Orange Avenue, Orlando, Florida (USA)	12.06.2016
Adam Lanza	28	2	Szkoła Sandy Hook w Newtown (USA)/ Sandy Hook School in Newtown (USA)	14.12.2014
Dmitrij Winogradow	6	1	Firma farmaceutyczna Moskwa (Rosja)/ Pharmaceutical Company, Moscow (Russia)	07.11.2012
James Holmes	12	58	Aurora, Colorado (USA)/ Aurora, Colorado (USA)	19-20.07.2012
Anders Breivik	69	33	Oslo / Wyspa Utoya (Norwegia)/ Oslo / Utoya Island (Norway)	22.07.2011
Nidal Malik Hasan	13	29	Fort Hood (USA)/ Fort Hood (USA)	5.11.2009
Tim Kretschmer	16	9	Szkoła Albertville - Realschule w Winnenden (Niemcy)/ Albertville - Realschule School in Winnenden (Gramny)	11.03.2009
Matti Juhani Saari	11	1	Szkoła Kauhajoki (Finlandia)/ Kauhajoki School (Finland)	23.09.2008
Cho Seung Hui	32	23	Politechnika w Virginii (USA)/ University of technology, Virginia (USA)	16.04.2007
Damian Ciolek	3	2	Więzienie w Sieradzu (Polska)/ Prison in Sieradz (Poland)	26.03.2007
Robert Steinhäuser	17	7	Gimnazjum w Erfurcie (Niemcy)/ Secondary School in Erfurt (Germany)	26.04.2002
Eric Harris, Dylan Klebold	15	24	Columbine High School (USA)/ Columbine High School (USA)	20.04.1999
Charles Whitman	14	31	Uniwersytet w Teksasie (USA)/ Texas University (USA)	1.08.1966

Źródło/Source: internet

- się o tym pamiętać i walczyć, zyskując jak najwięcej czasu do przybycia policji.
- Celuj wysoko: Twoim celem są ręce i broń napastnika, jeśli nie możesz ich unieszkodliwić, celuj w oczy, twarz, ramiona i szyję.
 - Walczyście jako grupa: jeśli broniących się jest więcej mogą rozproszyć napastnika, wykorzystać siłę i psychologię tłumu.
 - Cokolwiek miałbyś zrobić - zrób to: pierwszych kilka sekund incydentu ma kluczowe znaczenie - nie daj się sparaliżować strachowi, reaguj natychmiast.

¹Run, Hide or Fight: 11 Tips to Survive Mass Shooting, <http://abcnews.go.com/Health/run-hide-fight-11-tips-survive-shooting/story?id=18990573>

Analizując powyższe zalecenia nietrudno zauważyć, że mają one znacznie bardziej emocjonalny i szczegółowy wydźwięk niż „państwowe” wskazówki. Media bowiem, choć mogą być wykorzystywane jako pomoc w podnoszeniu świadomości i wiedzy obywatela, realizować będą swoje cele. Im bardziej pozwala się im zdominować dialog na tematy takie, jak przemoc w przestrzeni publicznej, tym większe ryzyko wykorzystania narracji bardziej emocjonalnej, niż ta preferowana z punktu widzenia zarządzania potencjalną paniką.

RACJONALNY SPOKOJNY PRZEKAZ RATIONAL AND CALM MESSAGE

the first few seconds of an attack are crucial – don't be paralyzed by fear. React immediately.

¹Run, Hide or Fight: 11 Tips to Survive Mass Shooting, <http://abcnews.go.com/Health/run-hide-fight-11-tips-survive-shooting/story?id=18990573>

When analyzing the above recommendations, it's immediately apparent that they're far more emotional and detailed than the state recommendations. Yet although the media can be used to raise public awareness and share knowledge, they have their own goals. By the same token, the more they are allowed to dominate dialogue on issues such as violence in public places, the greater the risk that narratives will be used that are far too emotional when it comes to managing potential panic.

Tym istotniejsze staje się przekazywanie treści społeczeństwu przez odpowiednio przygotowanych przedstawicieli służb i administracji. Im bardziej racjonalny i spokojny przekaz, im pełniejsza wiedza - nie naznaczona potencjalną paniką, ale przekonaniem, że na każde zagrożenie można reagować, a każde ryzyko przynajmniej zminimalizować - tym większa szansa na skuteczne zarządzanie ryzykiem i konsekwencjami ataku. ■

With this mind, it's important that information is provided to the public by properly trained officials that represent a law enforcement agency or government body. The more rational and calm the message is (it should be based on the conviction that it's possible to react and, at the very least, minimize every risk), then the greater the chance that the risk and consequences of an attack can be properly managed. ■

KRZYSZTOF LIEDEL

Krzysztof Liedel - doktor o specjalności zarządzanie bezpieczeństwem, prawnik, specjalista w zakresie zwalczania terroryzmu międzynarodowego. Były Dyrektor Departamentu Bezpieczeństwa Pozamilitarnego Biura Bezpieczeństwa Narodowego. Dyrektor Centrum Badań nad Terroryzmem Collegium Civitas. Wykładowca wielu uczelni wyższych, w tym m.in. Uniwersytetu Warszawskiego. Autor publikacji na temat zwalczania terroryzmu międzynarodowego, a także na temat analizy informacji.

Krzysztof Liedel - PhD in Security Management, lawyer, specialist in combating international terrorism. He is the former Director of the Non-military Security Department of the National Security Bureau and Director of the Center for Research on Terrorism at Collegium Civitas. He lectures at many universities, including the University of Warsaw, and has authored numerous publications relating to combating international terrorism and information analysis.